

UJ KELELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

EUFIZETESI ARAK

Romániában

Félszáz évre — — 1150
 fél évre — — — 600
 Negyedévre — — 320
 Egy hónapra — — 110

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—
 Egyes szám — — 3—

Szerkesztőség, kiadó,
hivatal és nyomda:Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.Telefon:
szerk. és kiadóhivatal
9-77

H. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályá-
adváron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

1927 augusztus 22 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 189 szám

5687 Ab 24

Az elnyomottak parlamentje

A mai napon ül össze Genfben a nemzeti kisebbségek harmadik kongresszusa. Tizenhét államból több, mint 40 millió ember képviselőjében ülnek össze a delegátusok, hogy megvitassák az európai nemzeti kisebbségek rendkívül bonyolult és még kényesebb problémáit. Nem lesz időszertlen, ha ebből az alkalomból ismertetni fogjuk a kisebbségi kongresszus gondolatának kialakulását és az okokat, amelyek a különböző országokban szétszórt kisebbségeket a közös szervezkedés szükségességéhez elvezették.

Az önrendelkezési elv és a népi szabadságjogok nagy jelszavaival gyűltek össze 1918 decemberében Versaillesban a győző hatalmasságok, hogy ezen elvek alapján új térképet rajzoljanak Európának. Voltak közöttük olyanok is, így Wilson és Lloyd George, akik komolyan hitték is ezekben az eszmékben. Javában folyt az új térképszámítás munkája, amikor egyik másik államférfiúnak végre megjött a bátorsága és, reventenni, hogy a népi önrendelkezési jog nagy gondolatának leple alatt a legnagyobb igazságtalanságokat készülnék elkövetni. Kiderült ugyan, hogy Európában a nemzetiségek annyira össze vannak keverve, hogy még az ugynevezett nemzeti államokban is maradnak kisebb-nagyobb néptömegek, amelyek más nemzetiséghez tartoznak és hogy ilyenformán az önrendelkezési elv legújószeműbb végrehajtása sem tudja megszüntetni a nemzetiségi problémát. Ezeket a nemzeti kisebbségeket hathatós védelemben kellett részesíteni, hogy biztosítani lehessen a nemzeti léthez való jogukat a többségi nép agresszív tendenciáival szemben.

Ennek az elgondolásnak alapján keletkeztek annak idején a békeszerződések kisebbségi klauzulái, amelyeknek igazságos ellenőrzésével a Népszöveget bízták meg. Csakhamar kiderült azonban, hogy a Népszöveget nem képesek ennek a feladatának megfelelni. A népszöveget tanács csigalassúsága és tökéletlen eljárása a kisebbségi panaszok ügyében, valamint a tanács tagjainak előzetes politikai elfogultsága (gondoljunk csak Mello Franconak és Chamberlainnak a Népszöveget harminchetedik tanácsulése alkalmával tett agresszív kisebbségellenes kijelentéseire) azt eredményezték, hogy a kisebbségek jogait folyton szűkítették, anélkül, hogy a hatékony védekezés lehetőségei megletek volna. A kisebbségi klauzulákat az érdekelt kisállamok (a nagy államok békeszerződéseibe ugyanis nem vettek fel ilyen klauzulákat) állandóan úgy tekintették, mint amelyek szuverénitásuk csorbítására törnek és ezért minden uton-módon igyekeztek azokat megkerülni.

Ez a folyamat, amely egyes helyeken már aggasztó formákat öltött, arra ösztökölte az érdekelt tényezőket, hogy változtatni próbáljanak a kisebbségek közjogi helyzetén. Így történt, hogy a népszöveget ligák berlini kongresszusa behatóan foglalkozott a kisebbségi problémával, de azok a nagy ellentétek, amelyek a romániai zsidóság és a déltiroli németiség helyzetének tárgyalásánál kibombantak, arra indították a kongresszust, hogy a kérdés további tárgyalását elnapolják. Az International Law Association bécsi kongresszusa, amely tudvalevőleg tekintélyes hivatalos befolyás fölött is rendelkezik, igen fontos határozatokat hozott a kisebbségi panaszok hatékonyabb elintézésére tekintettel.

Mindezen kísérletek között azonban különös jelentőséggel bír, hogy a kisebbségek indítatva érezték magukat arra, hogy saját maguk vegyék kezükbe veszélyeztetett ügyüket. Gondos elő-

készítés után 1925 októberében ültek össze Genfben először az európai kisebbségek vezetői, hogy lefektessék az egységes kisebbségi politika alapelveit és hogy nemzetközi fórumot teremtsenek a több, mint 40 millió polgárt magában foglaló európai kisebbségeknek.

A német kisebbség képviselői mellett, akik az első kongresszus gerősebb csoportját alkották, a zsidó delegátusok töltötték be a kongresszuson a legfontosabb szerepet. Ami egész természetesen, mert hiszen annak a népnek képviselői, amely 2000 év óta állandóan kisebbségi sorsban él, a legtöbb érdeklődést kell, hogy mutassák a kisebbségi jogvédelem hatáson rendezése iránt. Az első genfi konferencián mindenekelőtt a nemzeti tolerancia alap gondolatát vitatták meg, amelyről dr. Siemann német delegátus referált, valamint a kulturális autonómia jelentőségét a nemzeti béke elérése érdekében, amelyről dr. Nurok és dr. Robinson zsidó delegátusok referáltak.

A második kisebbségi kongresszus, amelyet ugyancsak Genfben tartottak meg tavaly, az első kongresszuson lefektetett általános elvek alapján tárgyalás alá vette a kisebbségek speciális problémáit. A napirend főbb pontjai: a nemzet-kulturális fejlődés szabadságának biztosítása, a szabad nyelvhasználat, a gazdasági egyenjogúsítás, az állampolgárság, a választójog és az egyes kormányok és kisebbségek között keletkező vitás ügyek elintézésének kérdései voltak. A tavalyi kongresszus kiemelkedő momentumát képezte dr. Schiemann német képviselő beszéde, aki felállította a követelést, hogy az állam fogalmát gyökeresen külön kell

választani a nemzetiség fogalmától és ennek megfelelően, az államokon belül minden népi-ségnek egyforma alkotmányos jogokat kell biztosítani. Figyelemreméltó volt az a megjegyzés is, hogy a Népszöveget, mint államoknak a szövetsége, nem alkalmas arra, hogy felsőbb fóruma legyen az államoknak saját polgáraikkal való vitás ügyek rendezésére.

A harmadik kisebbségi kongresszus, amely ma ül össze Genfben, ismét általános problémákat helyezett napirendjére. Így tárgyalni fogják az állami szuverénitás kérdését a kisebbségi jogokhoz való viszonyában. Nagy érdeklődés előzi meg a napirendnek azt a pontját, amely az európai béke veszélyeztetését akarja megállapítani az egyre fokozódó nemzeti türelmetlenségben. Tárgyalni fogják továbbá a különböző kisebbségek együttműködését a nyelvkérdésben, a valamely kisebbséghez való tartozás kritériumainak megállapítását és egy pontos kisebbségi statisztika összeállításának kérdését.

Nagy és csordöntő problémák kerülnek meg tárgyalásra a genfi tanácskozásokon s habár ezek a tanácskozások ezidőszertint inkább tiszta tudományos, mint gyakorlati jelentőséggel, mégis nem hagyható figyelmen kívül az a mély hatás, amelyet ezek a kongresszusok a világ közvéleményére gyakorolnak. Genfben, a nemzetközi életnek ebben a centrumában, a hivatalos Népszöveget tribünje mellett egy új tribün keletkezett, amely nem rendelkezik ugyan a hivatalos hatalmi eszközökkel, de amely épen ezen oknál fogva sokkal tartósabb és erősebb igazságokra épült és amely hivatva van arra, hogy idővel ne csak az elnyomott kisebbségek, de az összes népeknek igazi szövetségévé váljék.

Nae Dumitrescu nyilatkozik az Uj Keletnek a kisebbségi iskolák nyilvánossági jogáról és az Anghelescu-törvényről

A nyilvánossági ügyekről csak az iskolai év megnyitása után fognak dönteni

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A közoktatásügyi minisztérium második emeletén van Nae Dumitrescu vezérigazgató szobája. Dumitrescu kezében futnak össze a kisebbségi magániskolák nyilvánossági ügyei és habár névlegesen ezekben az ügyekben a minisztérium kebelében működő Consiliul Permanent dönt, nem titok senki előtt sem, hogy csak a vezérigazgatónak van döntő szava az iskolák nyilvánossági kérdésében. Az elmúlt tanévben például az aradi liceum nyilvánossági ügyében a volt aradi képviselő, Parecz Béla határozott ígéretet kapott a Consiliul Permanent egyik vezetőjétől arra, hogy az aradi gimnázium visszakapja a nyilvánossági jogát. Ezen ígéretél jelen volt maga Petrovici miniszter is. Parecz Béla akkor abban a boldog hitben távozott a minisztérium épületéből, hogy az iskola nyilvánossági joga most már biztosítva van. Azonban nem számolt Nae Dumitrescuval. A Consiliul Permanent döntése nem került nyilvánosságra, ellenben Parecz Béla látogatása után Nae Dumitrescu kijelentette az érdeklődő újságíróknak, nem hiszi, hogy a Consiliul Permanent kedvezően döntene az iskola ügyében... És

dacára a miniszteri ígéretnek, a Consiliul Permanent egyik vezetőtagja fogadkozásainak, pontosan az történt, amit Nae Dumitrescu „hitt.”

Sem az aradi, sem a többi iskolák még máig sem kapták meg a nyilvánossági jogukat, annak

ellenére, hogy a nyilvánossági jogukat veszített iskolák között vannak olyanok, amelyek teljes mértékben megfelelnek az összes előírt követelményeknek és így tulajdonképpen teljesen érthető, hogy ezeket a modern iskolákat miért sújtja a minisztérium a nyilvánossági jog megfosztásával. És ez teljesen érthető is addig, amíg nem tudjuk, hogy az Anghelescu-féle iskolázási terv szerint

a nyilvánossági jog megvonásával akarja elérni a minisztérium azt, hogy a kisebbségi iskolák elnéptelenedjenek.

És ez a terv idáig tényleg sikerült is. A szülők nem adták szívesen olyan iskolába gyermeküket, amely iskolának nincs nyilvánossági joga és a gyermekeknek az év végén idegen vizsgáztató bizottság előtt kell vizsgáznok. Anghelescu még a mult liberális kormány alatt fektette le a terveit és amikor nem ő, hanem Petrovici volt a miniszter, ottmaradt, mint megmozdíthatatlan szikla, a félelmes hírű Nae Dumitrescu, aki pontosan betartotta Anghelescu utasításait és pontosan az ő intenciói szerint járt el. Ez az intenció pedig, megállapíthatjuk, az volt, hogy egyetlen kisebbségi iskola sem kapta meg a nyilvánossági jogát az elmúlt esztendőben. Anghelescu és Nae Dumitrescu az a két szikla, melyen megtörik minden kérés és minden ígéret. Pontosán előírt terv szerint haladnak előre és egyáltalában nem titok, hogy sovinszta körök egyedül e két emberben bíznak, hogy az iskolájukon keresztül sikerüljön

fog a kisebbségeket — letörni.

Csak hosszas várakozás után sikerült Nea Dumitrescu szobájába belépünk. A rettegett vezérigazgató különben egy nagyon kedves ősz bajszos öreg ur, aki az érdeklődő újságíró minden esetben helyet kínál meg, de semmit sem mond.

— Semmi újat nem tudok mondani — mondta Nea Dumitrescu. A nyilvánossági ügyek problémájával a Consiliul Permanent foglalkozik. Egyenként vesznek elő minden iskolát, bekérlik az illetékes inspektorok véleményeit és ezen jelentések, valamint a törvény paragrafusainak alapján történik a döntés. A Consiliul Permanent tagjai szabadságot kértek és jelenleg nem tartanak üléseket,

legutóbb a kolozsvári református iskola, az aradi gimnázium, a szatmári és zilahi iskolák ügyéről tárgyaltak, azonban döntést nem hoztak

és az ügyeket csak akkor fogják újra elővenni, ha szabadságukról újra visszatérnek, ami szeptember tizenötödikén lesz.

Nae Dumitrescu hideg szürke szemekkel néz ránk. Látszik az arcán, hogy azon tűnődik, vajjon el is hiszük-e, amit mond és vajjon nem találjuk-e ki, hogy

a Consiliul Permanent is a nagy

Janovics Jenő és Gróf László párbaja a n.-váradai színház koncessziójáért

A kormány kaucióval garantálta a direktorokkal a színészek fizetését

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mint már röviden jeleztük, Lepadatu miniszter döntött az erdélyi színházi koncessziók ügyében és a hét legérdemesebb erdélyi színházigazgatót bízta meg az erdélyi színházak vezetésével. A hét igazgató közül csak egyedül dr. Janovics Jenő kapta a koncesszióját Kolozsvár városára, míg a többiek a koncessziót város nélkül kapták egész Erdély területére, tehát ezeknek az igazgatóknak még külön szerződést kell kötniök az illető városokkal. A koncessziók kiadásával egyidőben nyilvánosságra hozta a minisztérium a koncesszió-feltételeket is. A feltételek általában a tavalyiak maradtak, melyeket még Goldis miniszter és Nichifor Crainic államtitkár dolgoztak ki, a következő változásokkal:

Minden színházigazgatónak százezer lej kell lennie a bukaresti Casa de Depunerii-nál

és e százezer lej felett a koncesszió tartama alatt a minisztérium diszponál. Ez az összeg arra szolgál, hogy ha a szini-szezon alatt a színészek javadalmazása körül valami panasz merülne fel, álljon a minisztérium rendelkezésére egy összeg, amelyből kielégítheti a fizetés nélkül maradt színészeket.

Az új koncesszió-feltételek egyik pontja kimondja, hogy az igazgatók kötelesek a színházakat minden szezonban tíz napra átadni román társulatoknak, teljesen ingyen, minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül.

Kötelezi ezenkívül a minisztérium a színházigazgatókat arra, hogy állandóan közöljék a minisztériummal a címüket, mert például most is előfordult, hogy a minisztérium közölni akarta volna a pályázókkal a koncesszió-döntés eredményét, azonban nem tudta a pályázók címét.

Angehelescu-koncepció tervei szerint ment el nyaralni szeptember 15-ig.

Ekkor tudvalevőleg már megnyitnak az iskolák és a nyilvánosságnélküli iskolák részére nagy reklámot jelentene, ha már a beiratkozások előtt tudnák a nyilvánossági jogok ügyében hozott döntést.

Ezért vált szükségessé, hogy a Consiliul Permanent szeptember 15-ig szabadságon legyen.

— Milyen új törvényjavaslaton dolgoznak vezérigazgató ur? — hangzott a következő kérdéseiük, mire széles mosoly jelenik meg a félelmes Nae Dumitrescu arcán.

— Az Angehelescu-féle törvény tulajdonképpen még egészen új törvény, még tulajdonképpen nem is volt igazán alkalmunk azt teljes mértékben aplikálnunk. Most, hogy újra megindult a termékeny munka, e törvény teljes mértékben való alkalmazása a célunk. Ezzel foglalkozunk. Nekünk nincs egyéb törvényjavaslatunk...

Igaza van Nae Dumitrescunak, még nekünk kisebbségeknek is el kell ismernünk, hogy az Angehelescu-törvény mesteri munka és ha Nae Dumitrescu az, aki a törvényt „aplikálja”, úgy Angehelescu, a törvény szerkesztője, néhány éven belül tényleg el fogja érni a célját, mert ebben a harcban a kisebbségi iskolák fognak elvérezni.

Ujból hangsúlyozza a minisztérium, hogy csakis román állampolgár alkalmazható a szintársulatban. Végül kimondja a minisztérium, hogy abban az esetben,

ha a színészek fizetése körül — mint tavaly — hanyagsággal járnak el egyes igazgatók, ez feltétlenül a koncesszió megvonását vonja maga után.

Ismeretes az is, hogy a minisztérium, ellenében az egyik kolozsvári lap hírével, nem helyezkedett a kerületi rendszer alapjára, hanem minden igazgatót, kivéve Janovicsot, felhatalmazott arra, hogy Erdély területén bárhol alakíthat szintársulatot.

Teljesen beavatott forrásból értenézve a következőkről értesülünk:

— Eftimiu tényleg azt az ajánlatot tette a miniszternek, hogy ossza be Erdélyt kerületekre és e kerületi beosztásnál igen nagy szerep várt volna Janovicsra is, aki a nagyváradai színház felett gyakorolta volna a felügyeletet. A koncesszió kiadása előtt még két nappal tényleg az volt a helyzet, hogy a miniszter a kerületi beosztás mellett fog dönteni, azonban bizonyos egyéb befolyások érvényesültek és emiatt toldott félre az Eftimiu-Janovics-féle terv. A kultuszminisztériumban nyíltan beszélnek róla, hogy

a kulisszák mögött az erdélyi koncessziók miatt igen nagy harcok voltak

és ezt a harcot egyik oldalról Eftimiu vezette a kerületi rendszer mellett, a másik oldalon pedig Minulescu, az ismert román szindarabíró, a kultuszminisztérium igazgatója állt, akiről mindenki jól tudja, hogy a nagyváradai igazgatónak, Gróf Lászlónak és Erdélyi Miklósnak jóembere volt mindig. Tehát ténylegesen itt nem

a kerületi rendszerről folyt a vita, hanem Janovics Jenő és Gróf László viták a kulisszák mögött párbajt egymással. Idáig úgy volt, hogy ha a minisztérium valamely erdélyi színházi kérdésben véleményt akart kérni, mindig Janovicshoz fordult, azonban időközben Gróf László nagyszerűen megtanult románul, megismerkedett a román színházi körökkel, meghívást kapott egy téli vendégszereplésre és úgy látszik e tények ellensúlyozására vált volna szükségessé az a kerületi beosztás, amely a nagyváradai színházat a kolozsvári alá helyezi. A minisztérium elvetette a kerületi rendszert.

— Mint érdekes tény, talán itt érdemes megemlíteni, hogy a minisztérium

egyedül Janovicsnak utalt ki névre szóló koncessziót.

Ez kétségtelenül megtszítottatást jelent Janovicsnak, habár vannak, akik ezt a tényt is úgy kommentálják, hogy míg a többi színházigazgatóknak és így Gróf Lászlónak is minden városban lehet előadásokat tartani, addig Janovicsnak — mivel koncessziója csak egy városra szól — nem szabad elhagynia Kolozsvár területét.

Felhívás jegyepárokhöz és házasságjelöltekhez
50.000, 100.000, 200.000 és 300.000 lei hozományt

kaphatnak lányok, urak, jegyepárok, özvegyek. minden korból a Fortuna utján kötött hozománybiztosítás keltétől számított 6 hónap múlva. A Fortuna román általános biztosító társaság új tarifát léptetett életbe, felekezetkülönbség nélkül, házassulatlan személyek részére, hogy házasságukat 50.000-tól 300.000 leig való hozománnyal tegye lehetővé, igen csekély, egyszer esedékes premium fizetése ellenében 600—1500 leig (a biztosított összeg nagysága szerint) továbbá 50.000 lei biztosítási összeg után 75 lei pótdíjért, mely minden házasság alkalmával fizetendő, mely abban az 1000-es csoportban költetett, amelybe az illető biztosított besoroztatott. A „Fortuna” garantálja a pontos kifizetést 6 hónappal a házasságkötés után, függetlenül a biztosított csoportjának taglétszámától.

Egyetlen házassulandó se mulassa el tehát ezt az alkalmat, hogy ilyen előnyös feltételek mellett és kevés költséggel egy 300.000 leig terjedhető hozományhoz jusson. Minden házassulandó azonnal kössön meg a kívánt összeg g egy ilyen hozománybiztosítást. Forduljon bizalommal képviselőinkhez.

Hasonló feltételek mellett biztosít a „Fortuna” halálesetre is minden urat, vagy hölgyet, orvosi vizsgálat nélkül 65 életesztendőig 600.000 leig, mely összeg hat hónappal a haláleset után fizetendő s a kőtvény már 60 nap múlva lép életbe.

Szövegi és írásbeli felvilágosítással szolgál és ajánlatokat tesz az erdélyi és banati igazgatóság. B. Kissmann igazgató, Kolozsvár, Str. Paris (v. Papp-u.) 22. Hivat. los órák 10—12-ig é. d. u. 3—6-ig. Képviselők felvétel ek Erdély és Banat minden helyiségében

„FORTUNA”

Societate Romana de Asigurari Gen. Soc. in Comendita. Directiunea Generala Bucuresti.

Directiunea R-g. pentru Ardeal si Banat — Cluj, Str. Paris, volt Pop-utca) 22. szám

Pesti cégünk utján sikerült előnyös kötést szerezni és ezáltal az

összes világmárkás zongorákat

leszállított engros árban árusítom.

STERNBERG zongoranagyáruháza, ORADEA,

Bulev. Reg. Ferd. 14.

Nyári ujdonságok

Mindig a lelegegánsabb, legfinomabb és legolcsóbb az

Grenadinok selymek etc.

AU PRINTEMPS divatáruházban

Mátyás király-tér 18. a Központi szálloda épületében

ségkívül belelapozni félfüllel a felett, elküldünk ez ismerésére. nulsági és sárgól és dekadenciá fázissal, m az attitűd zet. S e v hanyatlás, szótárából fokozódik kétségbeesés tásnak kösz és a kultur és hanyatlás törvénye az és életük és örök a civilizáció saink olyan tudósok s évre visszaz tét és halál

A pesszi hatja az egé amit ez a te szerkezetéről. A civilizáció rülmények b a belső elkop növekvő jélt ségszerűen ké civilizációk sz erősebb esz. mig azután e szükségzerűen építi le az elő Ez a tanu nek biológiájá azok, anikre mennyire kon és mielőttaban organizmus eg ég és fogyaszt Az ilyen t a misztika for

turánknak és lizációk nem óta létezik igaz peink vannak Nagyön kü évezredes kult meri a sik és és gyakorlatát találása tette le erőkké való tés san működő gé átvette a gép. olyan munkás, volna egy pár a cipőgyárban a höz, hanem a hasonló tények a szocializmus e ujkori társadal munkamegtakarí ban a munkás árut. Ennek tov az így keletkező osztályok, amely szivárog szét a sába... Az a j a civilizáció korh

A modern m modern civilizác sértet, mely meg közöttünk. A mo dern gép s a mo ép e technikai vi

HUSZADIKSZÁZAD

AZ EMBERISÉG MAI gondolkodásának kétértelműsége van egy pesszimiztikus vonása. Elég belelapozni divatos, nagysikerű könyveinkbe; elég felfülni odafigyelni zenékre, — eltűnődni verseink felett, elkapni a jelszavainkat, — beleélni formuláinkba, melyeket mai szellemi állapotainkról adnak ez általános pesszimiztikus tendencia felismerésére. Történetbölcsöleteink, tudományaink tanulságai is a sötét szín keservébe, pompáznak. Válságról és hervadásról beszél minden tudomány; dekadenciáról és elsatnyulásról, gunnyal vagy empíziával, mélabuval vagy örömmel. A hangsúly és az attitűd azonban mindegy. Fő a valóságos helyzet. S e valóságos helyzet: válság, keresztút és hanyatlás. S ezek a jelzők mind a pesszimizmus szótárából valók. S hogy ez a pesszimizmus mégse fokozódik egyetemes harakirív vagy legalább is kétségbeesés az szintén egy pesszimiztikus tanításnak köszönhető. . . . Annak, hogy a civilizáció és a kultúra ugyanúgy mint az ember, a növény és hanyatlás periódusain halad keresztül: az élet törvénye az érés és a halál s elmuló civilizációk és életek és kulturák nyomán új fakad és pusztul és örök a körforgás. . . . Az utolsó 25 esztendőben a civilizációk életére és halálára vonatkozó kutatásaink olyannyira előrehaladtak, hogy egy amerikai tudósnak sikerült kétségbevonhatatlanul tízezer évre visszamenőleg nyolc különböző civilizáció életét és halálát konstataálni illetve megkülönböztetni.

A pesszimizmus e gyöker-szemlélete persze áthatja az egész felfogás izületét is, áthatja mindazt, amit ez a felfogás a civilizációk, illetve kulturák szerkezetéről s életorganizmusuk működéséről mond. A civilizációkat és kulturákat sohasem a külső körülmények bontják fel, illetve itélik halálra, hanem a belső elkopások: önönmagukat fogyasztják el. A növekvő jölet és komfort erkölcsi és életformai szűkszerűen korhadttá és ellenállásnélkülivé rágják a civilizációk szerkezetét. A gazdasági nyomás egyre erősebb és az osztályok helyváltozása gyorsabb, — míg azután egy olyan fajta, vagy osztály kerül szükségszerűen felül, mely történeti kényszerűséggel építi le az előbbi civilizációt és revoltál egy újat. . . . Ez a tanulság a kulturák és civilizációk életének biológiájáról ugyanolyan pesszimiztikus, mint azok, amikre az első sorokban hivatkoztunk. S bármennyire konstruktív is ez a tanulság, szerepében és mivoltában az elképzelhető legsötétebb. Az élet-organizmus egyszersmind dezorganizálja is magát. Ég és fogyasztja önmagát. . . .

Az ilyen tények s az ilyen fogalmak a csoda és a misztika forrásai. . . .

A MODERN MÉRNÖK olyan eredménye kulturáknak és civilizációknak, amit a korábbi civilizációk nem is ismertek: kulturánkban is csak azóta létezik igazi formájában, mióta mechanikus gépeink vannak. . . .

Negyon különös, de így van, hogy az ember évezredes kulturája dacára csak százötven éve ismeri a sik és körülfületek előállításának lehetőségét és gyakorlatát. Ezt pedig a gépszerszámok fel-találása tette lehetővé, illetve a gépszerszámok munka-erőkké való tétele tette lehetségessé az automatiku-san működő gépet. Az emberi kézügyesség szerepét átvette a gép. A cipőgyárban ma már alig van olyan munkás, aki egymaga — kézzel — képes volna egy pár cipőt elkészíteni. Az egykori cipész a cipőgyárban átalakul gépfelügyelővé: nem a cipő-höz, hanem a cipőkészítő géphez ért. Az ebből és hasonló tényekből származó következmények — s ez a szocializmus egyik leglényegesebb tanítása — az újkor társadalmakat gyökeresen átalakította. A munkamegtakarító gépek nemcsak degradálják azon-ban a munkás szerepét, de olcsóbbá is teszik az árut. Ennek további következménye még az is, hogy az így keletkező nyereségen osztoznak a termelő-osztályok, amellyel párhuzamban jólét és komfort szivárogo szét mindenfelé a civilizáció organizmu-sába. . . . Az a jólét és az a komfort, mely pitvara a civilizáció korhadásának. . . .

A modern mérnök, ha képtelenül hangzik, is a modern civilizáció srásója is egyben. A nagy ki-sértet, mely megjelent és szükségszerűen bolyong közöttünk. A modern mérnöknek köszönhető a mo-dern gép s a modern technika összes vívmányai s gép e technikai vívmányokkal kapcsolatban jelentke-

zik a modern kultúra hanyatlásának, válságának, keresztúton való állásának periódusa. . . . A civili-zációs értékek elsőse a kulturális értékekkel szem-ben, — ami pedig a hanyatlásnak, a modern euró-pai kultúra esetében, a legfeltűnőbb bizonyítéka. . . . Távól áll tőlünk tagadni a mérnöki látás és mérnöki talentum értékét. A mi világunk tengelye ő. De a mi világunk dezorganizálója is. Szinte dé-

moni létforma a modern mérnök, mert napról napra javítja a világot és életünket. Napról-napra, hozzá közelebb találmányaival a végtelenbe szaggatott világot, de napról-napra termeli találmányai szelle-mével azokat az ellentéteket, melyek a kikerülhetetlen pusztulás, elfogyás és elmulás sötétségénél fe-letébb összeomlásaiba a létnek sodorják a mai világot. . . .

Gaál Gábor

Az oroszországi ortodox egyház kiközösítéssel fenyegeti azokat, akik szovjetellenes magatartást tanusítanak

Moszkva, augusztus 20. Az egész világon óriási feltűnést fog kelteni az a valóban szen-zációs híradás, mely szerint az oroszországi ortodox egyház vezető-kollégiumának legutóbbi gyűlésén határozatot hoztak, amely először foglal állást a szovjetkormány mellett. A határozat a hívőket lojális magatartásra szólítja fel a szovjet mellett és az egyházból való kiközösítéssel fenyegeti meg mindazokat, akik szovjetellenes magatartást fognak tanusítani. Ez a határozat már csak azért is feltűnő, mert az összes forradalmak történetében az egyházak mindig a forradalmak ellen harcoltak s maga az oroszországi ortodox egyház is éveken keresztül ellenséges magatartást tanusított a szovjettel szemben.

Saját anyanyelvű, államilag fenntartott nemzeti iskolákat kap a jugoszláviai románság

A román-jugoszláv iskolügyi egyezmény rendelkezései

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt hírt adtunk, hogy Románia és Jugoszlávia között megállapodás jött létre a szerb Bácskában élő román kisebbségi lakosság iskoláügyében. A kisebbségi sorsban élő románság ugyanis évek óta állandó panaszokkal ostromolta a bukaresti kormányt kulturális elnyomatása miatt. Ezzel párhuzamosan a jugoszláviai románok közös akciót indítottak a többi kisebbségekkel a béke-szerződések által biztosított jogok érvényesíté-sére, amely akciót az egyes kisebbségek anya-országai minden eszközzel támogattak.

De mint általában azok az országok, ahol kisebbségek élnek, Jugoszlávia is a kisebbségi jogok minimumán felül semmilyen engedményre nem volt hajlandó. Ez indította a román kor-

mányt arra, hogy hivatalos diplomáciai uton kísérelje meg ennek a kérdésnek a rendezését. Az évekig tartó tárgyalások eredményeképen jött létre azután a napokban az a megállapo-dás, amelyről az „Adeverul“ azt írja, hogy Amandi belgrádi román követ és Marinkovics jugoszláv külügyminiszter megegyezése szerint bármely közösségben felállítható nemzeti iskola, ahol legalább 20 román, illetve szerb gyermek van. Az iskolákat az állam tartja fenn és elő-adási nyelvük a gyermekek anyanyelve lesz, kivéve bizonyos tantárgyakat, amelyeket az állam nyelvében kell tanítani.

Az egyházi kérdésben nem lehetett semmit sem elintézni, mert a jugoszláv alkotmány ki-fejezetten tiltja az erre vonatkozó egyezmé-nyeket.

A zürichi zsidó jogvédelmi konferencia első napja

(Zürich, augusztus 20. Az Uj Kelet tudó-sítójától.) A zsidó jogok védelmére összehívott konferencia tegnap nyílt meg Zürichben. A kon-ferenciát az amerikai zsidó kongresszus kezde-ményezésére és a párisi zsidó delegáció bizott-ságának közreműködésével hívták össze. A kon-ferenciát eredetileg egy hatalmas és átfogó világkonferenciának tervezték, amelyen részt-vettek volna mindazok a szervezetek, amelyek a zsidók jogvédelmével foglalkoznak, különösen pedig azok a testületek, amelyek feladatukul tűzték ki, hogy a zsidók ellen irányuló jog-fosztás ellen más országokban éppen úgy küz-denek, mint a sajátjukban. Az előkészítés során azonban kiderült, hogy az ilyen nagyszabású kongresszus még nem időszerű.

Európából, Palesztinából és Amerikából ösz-szesen hetven delegátus jött a konferenciára és ezek között husz zsidó parlamenti képviselő és szenátor: Lengyelországból, Litvániából, Lett-landból és más országokból. Megjelentek fo-vábbá a palesztinai, bulgáriai, ausztriai, cseh-szlovákiai és litvániai népszövetségi ligák repre-zentánsai. A delegátusok között Franciaország, Németország, Románia és Görögország külön-böző zsidó szervezeteinek képviselői is eljöttek.

A nevesebb zsidó egyéniségek közül meg-jelentek: Nachum Szokolov, a cionista világ-szervezet exekutívájának elnöke, Salom Dubnow, a világhírű zsidó történész, Leon Motzkin, a cionista Akciónskomité és a párisi zsidó dele-gáció bizottóságának elnöke, dr. Stephen S. Wise, az amerikai zsidó kongresszus elnöke, dr. Chajes professzor, a bécsi hitközség fő-rabbija, M. M. Muschik, továbbá J. Grün-baum, H. Farbstein és dr. Leon Reich lengyel

szem-képviselők, dr. Mayer Ebner, a kiváló bukovinai zsidó publicista, Hillel Zlatopolitzky, Julian W. Mack, a newyorki törvényszék híres bírója és több író és publicista.

A gyűlést Nachum Szokolov nyitotta meg határos beszéddel, amelyben rámutatott annak a szükségére, hogy a zsidók jogvédelmével maga az egyetemes zsidóság foglalkozzék és minden lehető eszközzel orvosoltassa azokat a sérelmeket, amelyek Európa néhány országában állandó zaklatásnak van kitéve a zsidóság.

Dobnov professzor ezután általános figyelem közepette tartott felolvasást A zsidó emancipáció-ért való küzdelem régi és új formái címen. Leo Motzkin, a kisebbségi jogokért folytatott küz-delem eddigi eredményeiről referált, dr. Stephen S. Wise pedig a nemzetközi élet zsidó egység-frontjának szükségességéről tartott előadást. Z. Abersohn és Wischniak professzor a Népszövetség mellett működő zsidó bizottság mun-kájáról, dr. Margulies pedig a zsidók szerepéről a nemzetközi szervezetekben referált.

Agyvértodulás, szívszorogás, nehéz légzés, félelemérzés, idegesség, migrén, lehangoltság, álmatlanság a természetes „Ferenc József“ keserűvíz használata ál-tal rövidesen megszüntethetők. Tudomá-nyos megállapítások megerősítik, hogy a Ferenc József viz a makacs székszo-rulás mindenféle jelenségeinél a legjobb szolgálatot teszi. Kapható gyógyszerárak-ban, drogériákban és fűszerüzletekben.

A FAMILIA kenyérrel magas táperejénél fogva 25% megtakarítás érhető el

a vita, hanem
váltak a kulisszák
g úgy volt, hogy
erdélyi színházi
kérni, mindig
időközben Gróf
románul, meg-
körökkel, meg-
ereplésre és ug-
ására vált volna
osztás, amely a
vári alá helyezi.
rületi rendszert.
lán itt érdemes
am

lt ki névre
ót.
jelent Janovics-
a tényt is úgy
bbi színházigaz-
ónak is minden
ani, addig Jano-
csak egy városra
Kolozsvár terü-

rokhoz és
jelöltekhez
és 300.000
t

k, özvegyek. min
hozománybirtosi-
a. A Fortuna ro-
j tarját léptetett
szaslatlan szent-
0,003-tól 300,000
vé, igen csekély.
ében 600—1500
szerint) továbbá
lei pótdíjért, mely
dó, mely abban az
de az illető bizto-
rantálja a pontos
tés után, függet-
létszámától.
ca el tehát ezt az
lek mellett és ke-
dhető hozomány-
onnan kössön meg
biztosítást. For-

„Fortuna“ halál-
orvosi vizsgálat
s, mely összeg hat
s a kötvény már

Soc. in Comendita.
uresít.
Banat — Cluj,
22. szám

etc.
divatár-
házban
ben

Elsikkasztották a druz felkelés céljaira gyűjtött pénzeket

A sikkasztással a jeruzsálemi legfőbb mohamedán tanácsot gyanúsítják

(Jeruzsálem, aug. 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A palesztinai arabok között nagy szenzációt keltett egy leleplezés, amelyben az arab nemzeti bizottságokat egyenesen azzal gyanúsították, hogy a fölkelő druzok és szíriaiak javára gyűjtött pénzek nagyrészt elsikkasztották. Ez volt az oka annak, hogy a fölkelőket annak idején nem lehetett kellőképpen élelemmel, ruhával és municióval ellátni és ezek hiányában kénytelenek voltak megadni magukat.

Eddig a vádat *Mothei el Atrasch*, druz fölkelővezér hangoztatta, de mint érdekelt féltől nem vették túlságosan komolyan. A vádat azonban újabb an arab sajtó egyik legkiválóbb lapja, a „Filistin“ is magáévá tette és a leghatározottabban állítja, hogy a gyűjtött pénzeknek egészen csekély töredéke került a föl-

kelők birtokába. Számítása szerint százezer egyiptomi font gyűlt össze a fölkelés támogatására, de ebből az összegből harminchatezret kaptak csak a rebellesek.

A leleplező cikk, amelynek szerzője *Said el Az*, a szíriaiak egyik vezető politikusa, megnevezi többek között azokat, akik a sikkasztás miatt felelősségre vonhatók, elsősorban a Jeruzsálemben székelő legfőbb mohamedán tanács és azok, akik a fölföldön a fölkelés céljaira gyűjtöttek. A pénzeket az Egyesült Államokban, Braziliában, Egyiptomban, Indiában, Irákban és Palesztinában gyűjtötték.

A leleplezés kinos feltűnést keltett különösen azokban a körökben, amelyek közel állanak a legfőbb mohamedán tanácshoz.

A bázeli kongresszus előtt

Irta: Wasserstrom Sándor (Nagyvárad)

Wasserstrom Sándornak, a nagyváradi Mizrahi elnökének alábbi fejtegetései annál nagyobb érdeklődésre tarthatnak számot, mert mint ismeretes, Wasserstrom egyike azoknak, aki az erdélyi zsidóságot az augusztus 30-ikán Bazelben összeülő cionista világkongresszuson képviselni fogják.

Az egész világ zsidóságának feszült figyelmé fordul most Bazel felé, ahol néhány nap múlva összeül a glóbusz minden részéből választott zsidó delegátusok világparlamentje: a XV. jubileumi cionista kongresszus. Különböző országok különböző világfelfogású delegátusainak munkája Bazelbe koncentrálódik néhány napra és a probléma, amely a tanácskozáskor tengelyében áll: a zsidó probléma és megoldása: Palesztina — soha olyan égető fontosságú nem volt, mint ma. A diaszpóra országaiiban tomboló antiszemita hullámok, az államok hermetikusan elzárkózása a zsidó bevándorlás elől tizenhatmillió zsidó létkérdésévé emelték ma ezt a problémát, amely ily módon nem csupán a zsidó nép, de a világ összes nemzetének megoldást sürgető problémája lett.

A bázeli kongresszus az egész emberiség előtt fel fogja tárnai a zsidóság kétségbeesítő helyzetét. A zsidó kérdés: világprobléma és a zsidóság bizik abban, hogy azokhoz a heroikus erőfeszítésekhez, amelyeket e kérdés megoldására tesz, az összes nemzetek fokozottabb támogatását fogja elnyerni. A Népszövetség évezredek óta elkövetett és mind a mai napig folytatódó jogfosztásokat orvosolt akkor, midőn Palesztinát, mint a zsidóság nemzetközileg biztosított otthonát, visszaadta jogos tulajdonosának. A világ minden táján szétszórt zsidóság pedig az angol mandatárius hatalom egésze alatt a szent kötelességát átérzésével kezdte meg Erecziszraél felépítését. Az országépítés ma a krízis óráit éli át és Palesztina krízise a zsidó probléma megoldásának krízisét is jelenti egyúttal.

Ezekben a sorsdöntő, történelmi órákban a Bazelbe összeülő zsidó népképviselőkre hárul a súlyos feladat: annak megállapítása, hogy az eszközök és módszerek, amelyeket eddig a zsidó nép reorganizálásában és Palesztina újjáépítésében alkalmaztak: helyesek voltak-e, célravezetőek voltak-e, vagy pedig nem-e kell új utakon, új módszerekkel folytatni a zsidó nép regenerálásának és a zsidó nemzeti otthon felépítésének művét. Ez a hőszi mű pártárványaira, világfelfogásra és társadalmi megosztottságra való tekintet nélkül az össz-zsidóság koncentrált munkáját igényli. És bennünket, cionistákat csakis az választ el azoktól a kevesektől, akik a cionizmusban csupán egy szellemi mozgalmat látnak, hogy mi a „carpe diem“ jelszava alatt fokozottabb tempóban akarjuk a zsidó reneszánszot megvalósítani, annak tudatában a zsidóság egyetlen eleven organismust képez, amelynek vitális érdekeit nem lehet galutbéli és palesztinai problémákra felosztani.

Nem szabad türelmetlenné lennünk az elért eredményekben, ha a gyors iram meglassulni kényszerült. Csakis nyugodt, határozott, céltudatos és szívós munkától várhatunk eredményeket a mai nehéz világgazdasági konstellációban. A Palesztina köré csoportosuló zsidó munkához minden zsidó erkölcsi, lelki és anyagi támogatása szükséges. A

jövő legfontosabb feladata tehát a keret kibővítése, új rétegek bevonása, amelyek szervezően bekapcsolódnak az alkotó munkába. És terveink keresztülvitelére tökére van szükségünk. A kelet tőke hiánya volt főfeladatunk a mai krízisnek. Tény az, hogy Palesztinában ma a helyzet komoly, de nem veszélyes. Aki az újjáépítés kérdésével foglalkozott, az világosan látja a mai helyzet indító okait: A palesztinai zsidóság egyelőre még nem termel eleget és a zsidó jövedelem egyrésze termékekért arab zsebekbe, vagy külföldre vándorol. A zsidó földmivelő munka még nem fedezi a szükségletet. Az ipar fejlődését a nyersanyaghiány, a munkabér problémája és a nem méltányos védvámok akadályozzák meg.

Summa summarum azonban a krízis a munka hiányára redukálódik és ebből a szempontból már a közeljövő döntő változásokat fog hozni. A Ruthenberg-művek rövidesen megkezdődő kiépítése, a Holt-tenger ásványainak kiaknázása, a jeruzsálemi gimnázium és szeminárium építése, el fogják tüntetni a munkanélküliséget, sőt újabb építésharokra lesz szükség. A haifai kikötő építése, amelyhez 4 és fél millió kölcsönrel járult hozzá az angol kormány, a gazdasági élet új perspektíváit nyitja meg és enyhíteni fog a krízisen a cionista kereteken kívül álló amerikai pénzarisztokraták bizottsága is, amely most dolgozik az országban annak kimutatásán, hogy melyek a közvetlenül kiaknázható gazdasági lehetőségei az országnak. A bázeli kongresszus egyik főfeladata tehát: az összes zsidó energiák egységesítése lesz.

A Mizrahi, mint a Cionista Világszervezet centrumának jobboldali szárnya, továbbra is programjánál állva, a zsidó történelem évezredes tradícióinak ápolását, fentartását és kimélyítését követeli Palesztinában. A cionizmus nem más, mint a zsidó multnak egy új koncepciója, olyan törekvés, amely a zsidó történelem mélyén gyökeredzik. Palesztina felépítése nem jelentheti egyúttal zsidó törvények és tradíciók elnyomását — ellenkezőleg, fokozottabb mértékben kell, hogy hozzájáruljon a tradicionális zsidó szellem ápolásához. A hagyományhű zsidóság vallásos törvényeit emeltogva intézményesen kell az egész vonalon biztosítani.

Gazdasági teki ben követeli a Mizrahi, a földmivelő munka mellett az ipar és kereskedelem hatékonyabb támogatását, egy középosztály megteremtésének elősegítését és azt, hogy kisegiztszenciák, kézművesek, kisiparosok a munkásokéhoz hasonló támogatásban részesüljenek. A Mizrahi elyben a Jewish Agency kibővítése mellett foglal állást és új zsidó rétegek bevonását követeli, azon régi követelésére hivatkozva, hogy az építő munka sikere érdekében egybe kell hívni az egyetemes zsidóság világkongresszusát.

A bázeli jubileumi kongresszussa sorsdöntő fázisába lép a cionista mozgalom. A megvitatás alá kerülő problémák Palesztina újjáépítésének létfeltételei egyszersmind. Tőke, munka és szakértelem importját kell fokozni az épülő országban, minél több földnek kell zsidó kézre kerülni és minden zsidó energiát beforgasszva kell dolgozni azon, hogy a He ziv Tivadar álma, az először Bazelben elhangzott riadó: a Genlat Haaretz eleven valósággá váljék.

Az előrehaladott nyári idény miatt

az összes
raktáron levő
nyári árukat

feltűnő

olcsó árban
árusítja

Szabó Jenő

divat-különlegességek
nagyáruháza

Cluj

C. Reg. Ferdinand 5

Telefon 4-79 Telefon

Használja ki a
kedvező
alkalmat!

Ha utolsó

Newyork, kivégzésének hatatlanok, de lehetőségét a hatóságok me az egész kult a legutóbbi b reggel kivégz

A legfelső Sacco és Van hogy hétfőn los ítéletet. kihirdették a halálos ítélet nyugodtsággal kezdett és jelei mutakó mindkét elít

Azonban akadnak elsz halálraitelt r tegnap Newy

Uj

Két magas

(Athén, a jától.) A görög moszférája ül tegnap két m altisztet tartó tábornok érde tisztek és a vissza, hogy görög politika a politikai él tisztek befoly utóbbi választás játsszanak a katonatisztek a köztársaság vesznek részt A tiszteknek rendkívül erő megindulását a kormány s

Az utóbbi görög közél ismét zsaroló A kormány és az idősebb nem voltak

Mazaraki Pangalos-pá villában for ellen. A Pa Pangalos k mányt mód után Athén létbe, mert valamilyen ügy egész kormány se sőt az ellen gyalását se nem biztos

A minis amikor a d került a P főtárgyalás tagjai közö hogy a kor

Az új ségei vann lan a várh hogy a mo taxas tábor reg áll, m Metaxashoz egész hadi

Nincs kegyelem Sacco és Vanzetti számára

Ha utolsó pillanatban nem jön fordulat, hétfőn kivégzik a két olasz munkást

Newyork, aug. 20. Bár Sacco és Vanzetti kivégzésének következményei teljesen kiszámíthatatlanok, de mindenesetre súlyos excessusok lehetőségét rejti magában: a konok amerikai hatóságok mereven szembefordultak ugyszólván az egész kulturemberiség tiltakozásával és mint a legutóbbi bosztoni táviratok jelentik, hétfőn reggel kivégzik a két olasz munkást.

A legfelsőbb amerikai bíróság helybenhagyta Sacco és Vanzetti halálos ítéletét s elrendelte, hogy hétfőn reggel hajtsák végre rajtuk a halálos ítéletet. Fuller kormányzó rendeletére ma kihirdették Sacco és Vanzetti előtt a végleges halálos ítéletet. Az ítéletkihirdetést Sacco teljes nyugodtsággal fogadta, míg Vanzetti örvöngeni kezdett és viselkedésén teljesen az elmezavar jelei mutatkoznak. Az ítélet kihirdetése után mindkét elíteltet a siralomházba vitték.

Azonban még az utolsó pillanatokban is akadnak elszánt lelkek, akik megkísérik a két halálraítelt megmentését. Így Vanzetti nővére tegnap Newyorkba érkezett, ahonnan azonnal

tovább utazott Bostonba, hogy Fuller kormányzótól kegyelmet kérjen. A halálraítelték egyik védője pedig Washingtonba utazott, hogy tárgyalásokat kezdjen a legfelsőbb ítélet megsemmisítése ügyében. Ezzel egyidejűleg Thayer bírónál is terjesztettek elő egy formai kifogást, amelynek azonban már semmiféle gyakorlati jelentősége nincs.

Ezenfelül a védők felebbezést nyújtottak be az ítélet ellen a legfelsőbb szövetségi bírósághoz is, amely azonban mindig óvakodott attól, hogy az egyes államok felebbezési bíróságának ítéletét megsemmisítse, minélfogva fordulat a legfelsőbb bíróság ítéletének ügyében nem várható.

Hír szerint, a kivégzés hétfőről keddre virradóra fog megtörténni.

A Sacco és Vanzetti védelmére alakult bizottság nevében tegnap két hölgy érkezett Itáliába, hogy a pápa és Mussolini útján utolsó közbenjárást kíséreljenek meg a két olasz munkás megmentése érdekében.

Ujabb Pangalos-párti összeesküvést lepleztek le Athénban

Két magasrangú tisztet és 30 alisztelet letartóztattak. A görög köztársaság válsága

(Athén, augusztus 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) A görög köztársaságot ismét puccsok atmoszférája üli meg. Az athéni politikai rendőrség tegnap két magasrangú katonatisztet és harminc alisztelet tartóztatott le, mert Pangalos, a volt tábornok érdekében összeesküvést szöttek. A katonatisztet és a hadsereg mozgalmá arra vezethető vissza, hogy a Pangalos-rezsim bukása után a görög politikai életben azt a jelszót adták ki, hogy a politikai életből teljesen ki fogják zárni a katonatisztet befolyását. Mégis, a katonatisztet a legutóbbi választások óta is rendkívül nagy szerepet játszanak a görög államügyek intézésében. A katonatisztet is két csoportra oszlanak és szintén a köztársasági, vagy a monarchista elv szerint vesznek részt az egyes politikai megmozdulásokban. A tisztnek a politikai életben való szereplése rendkívül erősen akadályozza a belső konszolidáció megindulását, mert a várható nyugtalanságok miatt a kormány sohasem tudja, hogy kire tud számítani.

Az utóbbi hetekben rendkívül nyugtalan volt a görög közélet, mert a különféle tiszti alakulatok ismét zsaroló kampányt vezettek a kormány ellen. A kormány ugyanis katonai előléptetéseket eszközöl és az idősebb tiszti korosztályok az előléptetésekkel nem voltak megelégedve.

Mazarakis hadügyminiszter előléptetési ellen a Pangalos-párti tisztet lázadtak fel és egy athéni villában formális összeesküvést szöttek a kormány ellen. A Pangalos-párti tisztet ülésén szóba került Pangalos kiszabadításának a terve is, ami a kormányt módfelett nyugtalanította. A tisztet ülése után Athénban két gyalogezredet helyeztek készenlérebe, mert félt volt, hogy az elégedetlen tisztet valamilyen puccsot csinálnak. Különben a Pangalos-ügy egész görög problémává nőtte ki magát és a kormány sem mer Pangalossal szemben fellépni, sőt az ellenfolyamatba tett büntügyi eljárás főtárgyalását sem merik megtartani, mert a kormány nem biztos Pangalos elítélésében.

A minisztertanács legutóbbi ülése alkalmával, amikor a drachma stabilizálását tárgyalták, szóba került a Pangalos ellen folyamatba tett büntügyi főtárgyalása is. Ezekben a kérdésekben a kormány tagjai között olyan nagy volt a véleményeltérés, hogy a kormány lemondott.

Az új Zairis-kormányának is igen nagy nehézségei vannak és a politikai élet teljesen tájékozatlan a várható eseményekkel szemben. Ugyilátszik, hogy a monarchisták ismét felülkerekednek és Metaxas tábornok helyzetét, aki mögött egész hadsereg áll, mindenki folytonosan szitárdáobnak tartja. Metaxashoz csatlakozott az utóbbi napokban az egész haditengerészet is, úgy, hogy nem lehetne

azon csodálkozni, ha Athénban ismét visszaállítanák a királyságot.

A görög sajtóban ma erős propagandát indítottak annak érdekében, hogy az államforma kérdésében rendezzenek népszavazást. Aki azonban a görög viszonyokat ismeri, az tudja, hogy a forróvérű görög nép nem szereti a hosszadalmas procedurákat, hanem egy éjszakán keresztül kész helyzetet fognak teremteni azok, akik a helyzetet változásra éretnek tudják megítélni és a pillanatnak megfelelően cselekedni is mernek.

Hölgyeim!

Megnyilt a

„Carmen“ nőikalap-szalon,

Nagyrománia legelső kalapforása. Rak-táron nagy választékban legújabb modellek. Minden tölem vásárolt kalapot teljesen ingyen alakítok!

Szíves pártfogást kér a

Carmen kalap-szalon,
Cluj, Cal. Victoriei 4.

(volt Kossuth Lajos-utca)

Zongorák

Tekintettel arra, hogy világmárkás zongorákat, ún. Bösendorfer, Wirth stb. stb. olesó Schilling-gel fedeztem, e hónapban a következők szálmány érkezik, igen olesó árban árusítom.

Részletre is!

Gebrüder Sling zongora sürgősen eladó.

Rosenberg,

zongorarakár,
Cluj, Calca Victoriei 5.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és hánsági sajtóság napilapja.
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Vasárnap

5687. Ab 23.
1927. aug. 21.

Hétfő

5687. Ab 24.
1927. aug. 22.

— Marinkovics jugoszláv külügyminiszter az olasz jugoszláv viszony rendezéséről. Belgrádból jelentik: Marinkovics külügyminiszter tegnap nyilatkozatot adott a sajtónak, amelyben hangsúlyozta, hogy az olasz-jugoszláv viszony rendezéséről szóló tárgyalásokat ősszel, a választások után folytatják. A külügyminiszter megerősítette azt a tényt is, hogy a Jugoszláviához és Romániához tartozó bánáti kisebbségi iskolák kérdésének rendezéséről végleges megállapodást kötöttek. A jugoszláv delegációt Marinkovics fogja Genf-be vezetni, a népszövetségi ülészakra.

— Az oroszok elfogják a Fekete-tengeren közlekedő hajókat. Bukarestből jelentik: Galacból megerősítik a hírt, hogy a néhány nappal ezelőtt eltűnt „Costy” nevű hajót a bolsevikiek hatalmukba ejtették. A személyzet a sulinai kikötő elhagyása után fellázadt, lelőtte a hajógépészt és a parancsnokot, azután Odesszába vitte a „Costy”-t. A hajó régen Oroszország tulajdona volt, majd az ellenforradalom alatt a Wrangel-hadseregnek teljesített szolgálatot, onnan pedig a galaci Xidias-ügynökség tulajdonába ment át. A Dreyfuss-ügynökség tulajdonát képező „Francois” gőzös, amely augusztus 11-én indult Sulinából Konstantinápolyba, mindmáig nem érkezett meg. Azt hiszik, hogy ez a hajó is a bolsevikiek kezébe jutott, annál is inkább, mert a személyzet orosz tengerészekből állott.

— Horthy Miklós vérbe fojtotta birtokán az aratósztrájkot. Budapestről jelentik: Néhány héttel ezelőtt Horthy kormányzó kenderesi birtokán az aratómunkások sztrájkba léptek. A sztrájk oka az volt, hogy az államfő nem tartotta be a munkásokkal kötött megállapodást és tekintélyes levonásokat akart a munkások béréből eszközölni. A munkásság ezt az uradalom vezetői előtt kérelmezte, mire durván elutasították őket. Erre a munkások sztrájkba léptek. A sztrájkolók ellen ezért egész csendőrszázad vonult ki a kormányzó birtokára rendet fentartani. A parancsnok rendőrtiszt először azt kutatta, hogy ki volt a lázító. Egy Tóth János nevű többgyermekes családapa volt az, aki az uradalom vezetői előtt tolmácsolta a munkásság sérelmeit. Ezt a földművest a csendőrpáncsnok a helyszínen agyonlőtte. Mintegy 10—12 sztrájkolót rettenetesen elverték, majd bilincsre verve Szegedre szállították. A többi munkást arra kényszerítették, hogy azonnal vegyék fel a munkát az uradalom által diktált feltételek mellett. Magyarországon már napok óta beszélnek a földmunkások vérbefojtott sztrájkjáról és az agyonlőtt földműves esetéről, ugyszintén az összetörve Szegedre beszállított többi áldozatról. A lapok azonban egy szóval sem említik meg az esetet és így csak most került a külföldi sajtóba a hír.

— A párisi kommunisták támadása a sztrájkoló munkások ellen. Párisból jelentik: Tegnap este a kommunisták munkások megtámadták és súlyosan inzultáltak egy csoport munkást, akik a sztrájkutasításokkal nem törődve, folytatták a földalatti villamosnál az építkezést. A rendőrségnek sikerült szétverni a kommunistákat, akik közül tizenegyen súlyosan megsebesültek, tizenegyet pedig letartóztattak.

Mélyen leszállított áron **fest** tisztít, egyben ruhá- **Cink Cluj**
ját molymentesíti

— **Óriási mennyiségű dinamitot loptak titokzatos merénylet céljaira Kassán.** Kassáról jelentik: A rendőrség nagyszabású nyomozást indított egy szennázás bűntényben. A hét két ünneppnapjának valamelyikén, vasárnap vagy hétfőn ugyanis eddig ismeretlen tettesek betörték a magnetitbánya lezárt alagút raktárába, feltörték a lakatot s egy hatoltak be. A betörők 22 és fél kilogramm dinamitot, 500 darab dinamithüvelyt és 160 méter hosszú gyújtósínort vittek magukkal. A rendőrségnek az a gyanuja, hogy valamilyen titokzatos merénylet céljaira lopták el a rengeteg mennyiségű dinamitot, mert magukkal vitték a robbantáshoz szükséges felszerelést is. A nyomozást a rendőrigazgatóság politikai osztálya vezeti, de részt vesz benne a csendőrség is. Valószínűnek tartják, hogy a betörők beálltak a magnetitbányába munkásnak s miután napokon át ott dolgoztak és a viszonyokat kitanulmányozták, követték el a betörést. A magnetitbánya és a raktárban is többnyire Gölncibánya és Szomolnok vidékére való munkások dolgoztak, körülbelül százan, ezért a csendőrség azon a vidéken is folytatja a vizsgálatot. A nyomozás teljes erővel folyik.

Blatt harisnyái
a legtartósabbak - Cluj

— **Leégett a bukaresti egyetem tetőzete és padlása.** Bukarestből jelentik: Tegnap este 11 órakor tűz ütött ki az egyetem padlásán. Azonnal a helyszínen termettek a főváros összes tűzoltó-őrségei és éjjel egy órakor sikerült is a tüzet eloltaniok. A tűz 15 méter hosszúságban elhamvasztotta a padlást egyrészt, amelyben régi butorok és a régi irattár volt. A tüzet rövidzárlat okozta. A tantomak semmiféle kárt nem szenvedtek.

— **Vasárnap este tartják meg a marosvásárhelyi zsidó kulturstélyt.** A marosvásárhelyi „Aviva Noemi” kulturstélye ma este pontosan fél 9 órakor kezdődik a magyar színház termében. Az estély műsorának szenzációja Goldfaden 3 felvonásos „Komische Cheese” című vígjátéka. Műsoron van ezenkívül egy prólóg, egy ballet és egy zeneszám. Az estélyre a közeli vidékről is sokan bejelentették részvételüket. Az estély jövedelme kulturcélokat fog szolgálni.

— **Genfben utazott az agrárügyek vezérigazgatója az optánsör tárgyalására.** Bukarestből jelentik: Nasta, a földosztások vezérigazgatója ma Genfben utazott, ahol Titulescunak, a magyar optánsok ügyében mint technikai szakértő fog rendelkezésére állani. Nasta összegyűjtötte a szükséges anyagot annak bizonyítására, hogy a magyar földbirtokosok egyenlő elbánásban részesültek a románokkal a kisajátítás folyamán.

— **Beomlás fenyegeti a belgrádi egyetemet.** Belgrádból jelentik: Az egyetem épületét a beomlás veszedelme fenyegeti. Tegnap este észrevették, hogy az egyetemi palota egy része lesüppedt és az épület egészen elferdült. A falak süppedése 15—20 centimétert tett ki, úgy hogy kívülről szabadszemmel látható a süppedés. Az azonnal kivonult tűzoltóság megállapította, hogy az egyetem épülete alatt a vízvezeték cső már napokkal ezelőtt megrepedt. A pince szintűleg megtelt vízzel és a víz alamosta az alapépítményt. A földréteg meglazult és csuszlik. A tűzoltóság gőzszivattyúkkal szivattyuzza ki a pince vizét. Az alapzatokat alátámasztották, azonban valószínű, hogy az egyetemnek ezt a részét egészen le kell bontani.

— **Budapestien eltörölték a hus forgalmi adóját is.** Budapestről jelentik: A hivatalos lap mai száma közli a pénzügyminiszter rendeletét a hus forgalmi adójának eltöröléséről. A forgalmi-adó eltörölésével kapcsolatban a husárak lényeges olcsóbbodását várják az egész országban.

Szenzációs könyvujdonság!
H. G. WELLS
A művészetek fejlődése a legrégebb időktől a mai napig
Ára félbörkötésben 640 lei.
Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

— **Az „Erdélyi Futár” új száma friss szenzációkkal jelent meg.** Szőgyényi Kiss Endre politikai hetilapja Ferdinánd király utolsó napjait írja le, foglalkozik az „Ujság” megszűnésének kulisszatitkaival, Jakabffy Elemér lemondásával, Szana Zsigmond és Biller Irén költött esetével és más érdekességekkel. Az eleven riportlap ára 12 lej.

— **Halálozás.** Halmiból jelentik: A napokban halt meg itt Rachmiel Marmorosch tekintélyes kereskedő nyolcvanöt éves korában. Marmorosch néhány évvel ezelőtt költözött Halmiba, azelőtt ötven éven át élt Borgóprundon köztisztviselőként. Temetésén a város egész zsidósága megjelent. Bucsuheszédeket tartottak Klein főrabbi és az elhunyt veje Jeremiás Mór, aki megindító szavakkal jellemezte az elhalálozott aggastyán erényeit.

* **A timisoarai Zsidó középiskolákban** az 1927—28. iskolai évre a beiratások 1927 szeptember hó 1—6-ig történtek. Az összes iskolák, névszerint a 8 osztályú finliceum, a 4 osztályú leánygimnázium és a 4 osztályú felső kereskedelmi iskola nyilvános joguak, vagyis a tanulók saját intézeti tanáraik előtt vizsgáznak és államérvényes bizonyítványokat kapnak. Az épülő internátus az 1927—28. tanév folyamán előreláthatólag meg fog nyitni. Bővebb felvilágosítással, (válaszbélyeg) szolgál az Igazgatóság.

Blatt harisnyái
a legolcsóbbak - Cluj

* **A Cluji Pályaválasztási Tanácsadó** utján néhány automechanikus, elektrotechnikus, műszerész, nyomdász, asztalos és kereskedő-tanonc azonnal elhelyezést nyerhet. Az érdekelt szülők és gyermekek keressék fel sürgősen irodánkat Strada Paris 36. alatt. (Hivatalos idő vasárnap délelőtt 8—10 és szórán délután 3—6.)

— **Eljegyzés.** Gantz Izsák (Vajdakamarás) eljegyezte Pollák Peszikét Fráteról.

— **Bukarestben leszállították a kenyér árát.** Bukarestből jelentik: A főváros tanácsa a barna kenyér árát kilogrammonként 9 lejről 8 lejre szállította le.

— **Megmozdult az Alpok csucsa és végpusztulással fenyegeti a svájci falvakat.** Zürichből jelentik: A Monte Albino csucsán már hetek óta gyanus jelenségeket észlelnek a természet-tudósok. Tegnapelőtt bizottság szállt ki a helyszínre és megállapította, hogy a csucs megingott, hegyomlás hegyomlást követ, az síncs kizárva, hogy az egész csucs összedől. A hatóságok azonnal elrendelték a csucs alján fekvő falvak kiürítését. A lakosság a vészhihre pánikszertően menekül.

MADAME DUBARRY
az Opera-Mozgóban
vasárnap és hétfőn utoljára

— **Meggyilkolták egy nagy bukovinai fűrésztelep vezérigazgatóját.** Csernovitzból jelentik: Titokzatos körülmények között gyilkolták meg Bukovinában, Banula község közelében lévő „Adelsberger” fűrészgyár Hom S. nevű vezérigazgatóját. Hom vezérigazgató báza hatalmas park közepén állott. Ebéd után házában verandáján éppen egyik erdészével beszélgetett, amikor hirtelen hatalmas dördülés reszketette meg a levegőt és Hom véresen terült el a verandán. Revolvergolyó furta át mellét és néhány pernyi kiulódás után meghalt. A csendőrség azonnal megindította a nyomozást a rejtélyes bűntényben. A veranda alatt az esőtől felázott talajon férficipők nyomait fedezték föl. Valószínűnek tartják, hogy a gyilkos lányomai lehetnek. Az „Adelsberger” fűrésztelep igazgatósága 35000 lejes díjat tűzött ki a gyilkos kézrekerítésére.

Eredeti Wattermann
Ideal töltő-toll
arany tollal. Azonnali rendelérenél
lei 800.
Vidékre postán utánvétellel szállítja
LEPAGE, Cluj

SPORT

Bajnokok találkozása a KAC nemzetközi tenniszversenyén

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap délelőtt vette kezdetét a KKE pályáján a Kolozsvári AC nemzetközi tenniszversenye, amely a nyári szezon legkimagaslóbb sporteseménye. Kétszázkilencven nevezés érkezett be a versenyre, Románia minden részéből a legjobb versenyzők adtak itt találkozót egymásnak és Ronetti Roman, Lupp dr., Dörner, Réthy, Cantacuzino herceg mellett a magyar tenniszbajnok, Kehrling és az egykori bajnok, Oláh képviselik a nemzetközi jelleget.

Az izgalmas, érdekfeszítő és hozzáértőnek, laikusnak egyaránt szórakoztató küzdelmeket állandóan nagy és előkelő publikum kíséri élénk figyelemmel. Különös népszerűség övezi Cantacuzino herceget, a görög származású uralkodó-család fiatal sarját, aki ugyan nem igen tud szerválni, viszont elegánsan, szépen és nagyon jól játszik. Az izmos Kehrling minden szemképrázató játéktudása, rutinja és világhírneve dacára sem tudta megközelíteni a herceg népszerűségét. Viszont a magyar bajnok 6:2, 6:2 arányban hamar kivégezte az ifju herceget.

Délben a Cantacuzino—Lupp dr. párti kelte hatalmas érdeklődést. A herceg gyönyörűen játszott és 8:6-ra nyerte az első szettet, de később a határbírók sorozatos hibáitól elkedvetlenedve, feladta a küzdelmet és nem részletelt többé Lupp drivejainak. Lupp indigná-

Blatt harisnyái
a legjobbak - Cluj

lódva szolt oda egy hálóba ütött labda közben ellenfelenek:

— Ez nem szép viselkedés Öntől, herceg, hiszen Ön fiatalabb, mint én. Miért lazál?

Az ifju Cantacuzinonak arcizma is alig rándult meg:

— Hja, az idegeim nem fiatalok...

Az ifju generáció tagjai közül két nevet kell még megemlítenünk. Az egyik: a tizenhétéves marosvásárhelyi Réthy Tibor, Kolozsvár ezévi tenniszbajnoka, akit Lupp csak hősi küzdelem után tudott legyűrni. A fiatal marosvásárhelyi zsidó fiu játékában annyi ötlet, szellem, annyi ruganyosság és leleményesség van, amely sok öreg játékosnak becsületére válna. A virtuóz biztonságával kezeli a rakettet. A másik fiatal: az aradi Dörner, erőteljes tehetség, aki Kehrlingnek állt ellen vitézül.

A Haggibbor gárdájából a szépen fejlődő Grünfeld, Devecseri Anci, az ifjusági Kovács és Simon vonták magukra az általános figyelmet. A hölgyek közül a nagyvívri Arató Klári temperamentumos akciói váltották ki tapsokat az elismeréssel nem fukarkodó publikumból. A szombat délutánra kitűzött mérkőzéseket elmosta az eső, és a versenyt, kedvező idő esetén, vasárnap reggel folytatják. Alább adunk néhány fontosabb eredményt:

Férfi egyes bajnoki: Botcz TC—Renner J. KAC 6:4, 4:6, 6:1. Dörner Hellas—Straub E. KAC 6:3, 0:6, 6:0. R. Roman TCR—dr. Láni MSE 6:3, 6:2, Lupp dr.—Réthy MSE 6:3, 6:1.

Férfi egyes II. oszt.: Oláh MAC—br. Wesselényi KAC 6:1, 6:0. Kehrling—Cantacuzino herceg 6:2, 6:2. Theodoracky TCR—Grünfeld Haggibbor 6:4, 6:4.

Férfi egyes (Hölgyek dija): Straub J. KAC—Réthy MSE 9:7, 6:3. Cantacuzino TCR—Baätz KAC 8:6, 7:5.

Férfi páros I. oszt.: Gárdos MSE, Deutsch Lugos—Wasserström, Rosenberg Haggibbor 7:9, 6:3, 6:2.

Női egyes I. oszt.: Arató Klári NAC—Jakabos Margit TSC 8:10, 7:5, 6:4.

Női egyes II. oszt.: Devecseri A. Hagg.—Husz KAC 6:3, 6:0, Farkas O. TC—Gergely E. Hagg. 6:2, 6:2.

Vegyes páros II. oszt.: Matusovszky Baätz KAC—Devecseri Kovács H. 6:3, 6:8, 6:3. Devecseri, Kovács H.—Incze R., Szász II. 6:4, 6:3.

Férfi egyes ifjusági: Réthy MSE—Govrik KAC 6:3, 6:2. Czeglédy NSE—Simon Haggibbor 9:7, 6:3.

K
Az indi kiv

(Cluj-K tudósítójától) dást idézet delet, am utasította a külföldi hi bekebelezés válságban bankpénzüzé áramlását, bilis kamat Az említett felesztendő a külföld pia

Egy-két fé eltekintve, vagy iparvá pénzt szere jöttek enne az okára, az államkincstő biztosítja a

Erre a j delmi és ipa többi kamat zásra is szól cíóhoz, ame jövedelmek vonatkozó 2 sák. Ez a sz

A szatm ciója a vár mezésére. S új importvár fogyatékos seregének tö gezése. Emia vámhivatal másik, ami den kalkulác séget is jelez mália ellen kereskedők levő tarifár kormánynál, tosan írják r randumukba vámját példá ben, a másik az egyik hiv nösíti a bud földfestékek mári vámhiv az érmihályf esetek renge

Egyesült E lezálogbar

Devizák

Zürich ...
Newyork ...
London ...
Páris ...
Milano ...
Prága ...
Budapest ...
Belgrád ...
Bukarest ...
Varsó ...
Bécs ...
Berlin ...

Száz lej á

Közgazdaság

Az erdélyi kereskedelmi kamarák akciót indítanak az állami követelések soronkívüli kielégítési jogának korlátozására

Mi riaszítja vissza a külföldi tőkét a romániai piacról?

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 20. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ez év tavaszán általános bizakodást idézett elő az az igazságügyminiszteri rendelet, amely egy konkrét esetből kifolyólag utasította a telexkönyvi hivatalokat, hogy a külföldi hitelezők követeléseit erős valutában is bekebelezhetik. Ettől az intézkedéstől várta a válságban levő erdélyi kereskedelem és a drága bankpénzzel dolgozó ipar a külföldi tőke beáramlását, amely idővel a belföldi pénz horribilis kamatait automatikusan csökkentette volna. Az említett rendelet életbeléptetése óta közel félszáz év telt el és

a külföldi tőke mégis elkerüli a román piacot, ép úgy, mint azelőtt.

Egy-két félig-meddig sikerült kölcsönakciótól eltekintve, egyetlen belföldi kereskedőcégnek vagy iparvállalatnak sem sikerült külföldön pénzt szereznie. Szakkörökben csakhamar rájöttek ennek a látszólag érthetetlen jelenségnek az okára, amely kizárólag abban van, hogy az államkincstár összes követeléseit első helyen biztosítja a behajtás szempontjából.

Erre a jelenségre most a brassói kereskedelmi és iparkamara körlevélben hívja fel a többi kamarák figyelmét és egyben csatlakozásra is szólítja fel őket az általa indított akcióhoz, amelynek az a célja, hogy az állami jövedelmek behajtásáról szóló törvénynek erre vonatkozó 24-ik szakaszát megfelelően módosítsák. Ez a szakasz ugyanis úgy hangzik, hogy

A szatmári kereskedők és szállítók akciója a vámtarifa tételeinek pontos értelmezésére. Sok egyéb hibája mellett Románia új importvámtarifájának egyik legsérlemesebb fogyatékosága az, hogy a vámtételek egész seregének többféleképpen magyarázható a szövege. Emiatt azután ugyanazt az árut egyik vámhivatal más vámtétel alá sorolja, mint a másik, ami illuzóriusá teszi az importőr minden kalkulációját, azonkívül tekintélyes veszteséget is jelent a kereskedőkre. Ez ellen az anomália ellen indítottak most akciót a szatmári kereskedők és szállítók, akik a folyamatban levő tarifarevizió során azt akarják elérni a kormánytól, hogy a módosított tarifában pontosan írják körül az egyes árucikkeket. Memorandumukban megemlítik, hogy a budai föld vámját például az egyik vámhivatal 640 lejben, a másik 16.000 lejben állapítja meg, vagyis az egyik hivatal egyszerűen szines-földnek minősíti a budai földet, a másik viszont szines-földfésztéknek. A makói hagyma vámját a szatmári vámhivatal 7-40 lejben állapította meg, az érmihályfalvai vám csak 4 lejben. Az ilyen esetek rengeteg bajt és zavart okoznak a keres-

kedelemben, amely azután természetesen azon vámhivatalok felé gravitál, amelyek olcsóbb vámtételeket állapítanak meg.

Bankok köréből. Dr. Borbély István, a Banca Marmorosch, Blank & Co. kolozsvári fiókjának vezérigazgatója augusztus 20-ikától négyheti szabadságra ment. Távollétében dr. Borbélyt V. Haralamb, az aradi fiók egyik igazgatója helyettesíti.

A házalókereskedőket iparosoknak tekintik az illetéktörvény. A pénzügyminisztérium legújabb döntése szerint, amelyet összes alant hivatalainak is megküldött, a házalókereskedők részére kiállított engedélyre csak 20 lej bélyegzet kell ragasztani. Ezt az intézkedést a miniszter azzal indokolja, hogy a házaló egész kicsiny forgalmat csinál, kevés hasznot huz tehát a munkájából, amely nem lépi túl akármelyik kéziipar foglalkozási körét, vagyis a házaló tulajdonképpen ipart üz és nem kereskedelmet.

A biztosító intézetek illetékkötelezettsége. Bukarestből jelentik: Bogdanescu illetékügyi vezérigazgató körrendeletben értesítette az összes pénzügyigazgatóságokat, hogy a bélyeg-

kedelemben, amely azután természetesen azon vámhivatalok felé gravitál, amelyek olcsóbb vámtételeket állapítanak meg.

Bankok köréből. Dr. Borbély István, a Banca Marmorosch, Blank & Co. kolozsvári fiókjának vezérigazgatója augusztus 20-ikától négyheti szabadságra ment. Távollétében dr. Borbélyt V. Haralamb, az aradi fiók egyik igazgatója helyettesíti.

A házalókereskedőket iparosoknak tekintik az illetéktörvény. A pénzügyminisztérium legújabb döntése szerint, amelyet összes alant hivatalainak is megküldött, a házalókereskedők részére kiállított engedélyre csak 20 lej bélyegzet kell ragasztani. Ezt az intézkedést a miniszter azzal indokolja, hogy a házaló egész kicsiny forgalmat csinál, kevés hasznot huz tehát a munkájából, amely nem lépi túl akármelyik kéziipar foglalkozási körét, vagyis a házaló tulajdonképpen ipart üz és nem kereskedelmet.

A biztosító intézetek illetékkötelezettsége. Bukarestből jelentik: Bogdanescu illetékügyi vezérigazgató körrendeletben értesítette az összes pénzügyigazgatóságokat, hogy a bélyeg-

törvény 14. szakaszának 18-ik pontja alapján a belföldi alapítású biztosító intézetek autorizációt kérhetnek garancia ellenében arra, hogy a felek által fizetett biztosítási díjak után járó illetéket csak havonta szállítsák be az adóhivatalba. A pénzügyminisztérium külön engedély nélkül azonban a biztosító intézetek ezeket az illetékeket nem tarthatják vissza és ha ez mégis megtörténik, a pénzügyi hatóságok illetékkibégási eljárást indítanak a társaság ellen minden kiállított kötvényért, amelyet a kincstár úgy tekint, mintha azokat illetékezés nélkül bocsátották volna ki.

1.500.000 lejt keresek közszükségleti cikkekkel ellátó gyáram üzemének kibővítésére. „Prima biztosíték“

Nyílttér

E rovatban közöltékért a szerkesztőség semminemű felelősséget nem vállal

A „Keleti Ujság“ legutóbbi két számában megjelent két cikk és pedig a 185. számban megjelent „Fogadjistenfalván Capri bárónál“ és a 186. számban megjelent „Legenda a feltámadt erdélyi gróf körül“ cikkeknek én vagyok a szerzője és azokat teljes névalírással ellátva küldtem be a lapnak. A második cikk megjelenése előtt telefonon közöltem a „Keleti Ujság“ szerkesztőjével, hogy csak úgy egyezem bele cikkemnek közlésébe, ha azt vagy teljes névvel, vagy nevemnek kezdőbetűivel ellátva közlik. A „Keleti Ujság“ azonban ennek dacára mindkét cikket nevem megjelölése nélkül közölte.

Tg.-Mures (Marosvásárhely), 1927. aug. 20.

Dr. Turnowsky Sándor ügyvéd, a Keleti Ujság munkatársa

Gyermekek kik a német iskolába iratkoznak, Sibiu-ban intelligens orth. köser házban koszt és szállásra felvétetnek. Zongorahasználat is ugyanott. Ajánlatok Kappel ügynökséghez, Sibiu Hermanspl. 10.

Olcsó zsidótárgy könyvek

Bernfeld: Jüdische Literatur	Lei 90-
M. Brod: Socialismus in Zion	32-
Im Kampf um das Judentum	32-
Bialik: Gedichte I/II	125-
A. Böhm: Die Zionistische Bewegung ..	170-
Der XII. Zionistischen Kongress	25-
Hauser: Spinoza (Roman) geb.	150-
Herzl: Philosophische Erzählungen	130-
Herzl: Das Neue Ghetto	125-
Katz: Charakterbilder aus der jüd. Geschichte	125-
Kahn: Die Juden als Rasse u. Kulturvolk ..	140-
Klausner: Gesch. der Neuhebr.	90-
Karpeles: Geschichte der Jüdischen Literatur I-II (920 lap)	600-
Koigen: Der moralische Gott	90-
Heinrich Loewe: Schelme, Narren	50-
Moses Mendelsohn: Jerusalem	90-
Miwchar Haschira haivrit (Antologia) ..	180-
Nordau: Zion-Schriften	170-
Perez: Drei Dramen	90-
Zlocisti: Moses Hess, Leinb.	150-
Moses Hess: Soc. Aufsätze, Leinb.	150-
L. u. I. Tharaud: Der Schalten d. Kreuze geb.	90-
Jüd. Theater I-II. (Eine dramatische Anthologie jüdischer Dichter)	125-
gebund.	150-

Kaphatók: az UJ KELET könyvosztályában

Hornyolt és hód farku cserepet

legjutányosabb árban prompt szállításra ajánl
Kolozsvári Agyag- és Kőipari Rt.
Cluj, Piața Unirii 20

Tőzsde

Az árfolyamok tartják magukat, habár üzletkötés alig fordult elő.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3115-3125	—	—	491 ³ / ₄	315	—	—	—	192820
Newyork ..	162-162 ¹ / ₂	51862	—	2551	163	—	—	—	—
London	792-794	2521 ³ / ₈	—	12402	793	—	—	—	48612
Páris	640-645	2033	—	—	640	—	—	—	392
Milano	890-895	2826	—	139	890	—	—	—	544 ³ / ₄
Prága	482-484	1539	—	7570	483	—	—	—	296 ³ / ₈
Budapest ..	2840-2850	9055	—	—	2850	—	—	—	—
Belgrád	—	913	—	—	293	—	—	—	175
Bukarest ..	—	319 ¹ / ₂	—	1575	—	—	—	—	62 ¹ / ₄
Varsó	—	58	—	—	1850	—	—	—	—
Bécs	2285-2295	7307 ¹ / ₂	—	—	2397	—	—	—	—
Berlin	3870-3880	12345	—	—	3377	—	—	—	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 319¹/₂, Páris 1575, Budapest —, Bécs —, Prága —

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állás-keresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelírók levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Könyvelésben jártas magyar gép- és gyorsíró, románul beszél, állást keres. Szíves megkereséseket „Szerény” jelíróre a kiadóhivatal továbbít.

Román, német, magyar levelezésben és gépirásban perfect joghallgató, fél-napos keres. Szíves megkereséseket „Önállóság” jelíróre a kiadóba ker.

Keresek a belvárosban szoba-konyhás lakást szept. 1-re. — Cim a kiadóban „Öreg pár” jelíróre.

Izr. hivatalnok özvegye házvezetőnői állást keres. „Csak vidékre” jelíróre.

Hajhullás és hajkorpa ellen legjobb szer az „Egger-Petrol” Kapható minden gyógy szertárban és drogériában

Egy szépen bútorozott nagy utcai parkettes szoba a belvárosban fürdőszoba használatával egy, vagy két fiatal embernek, kosztal is, vagy iresen irodának kiadó azonnalra. Cim a kiadóban.

Jó házból leányt 1927/28 iskolai évre felvesz teljes ellátásba Klein Gusztáv, Sibiu, Strada Saguna 31.

Deutsche erzieherin wird gesucht für den 1 September, die gleichzeitig Elementar und Bürgerklassen unterrichtet, Offerte nebst gehaltsansprüche sind an Dux & Rosmann, Iclod, Jud. Simes zu richten. 3023

Mosóda jóforgalmu helyen, mely 20 év óta fennáll, családi okok miatt sürgősen haszonbérbe adó. Bővebbet: Ickovics Ignác, Petroseni. 3027

Iskolásleány teljes ellátásra felvétetik Lukács Aladár főmérnöknel, Sibiu

Hunwald

Cluj, Str. Vlahuta (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegesiszolda és tükörgyár. Táblaüveg raktár és üvegeszési vállalat. Hibás tükörök újrafoncsorozása. 1007

Fraulein-t keresek 3 gyermekem mellé. Gyermeket szerető, németül beszélő, intelligens zsidóvallásu reflektáns küldje ajánlatát Hirsch és Schwartz céghez, Tordára. 3021

Makkay

fémáru gyár áthelyezte üzemét Malom-u.16.alól
Zsák-uca 1. szám alá

Marosvásárhelyen iskolás leányt, ki a nyíl-vánosságot nyert francia iskolába járna. teljei ellátásba elfogad zsidó ur családj. Francia társalgás, zongora használat. Cim: Franco-Romana Diktositiónál

Csomagolásban jártas

Expeditor kerestetik.

Volt mozgópostások előnyben. Ajánlatok „Expeditor” jelíróre a kiadóhivatalba kértnek

Iskolák és szülők

figyelmébe!

Ujból kapható a legjobb képes héber Abc — a

Ára 50 Lej

Kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

10 válogatott könyv

Gyönyörű regények, szindarabok, értékes tanulmányok, Palesztina, Egyiptom részletes leírása az

Uj Kelet könyvsorozatában:

Az olvasó könyvesoportba tartoznak:

- Szabó Imre:** Zsidó Almauchja (1927)
Ignotus: Olvasásközben, tanulmányok
Dosztojevszkij: A főinquisitor, regény
Perutz: 9 és 9
Wilde Oszkár: Az emberi lélek a szocializmusban
Blicher Clausen: Heine Inga, regény
Tábori Róbert: A negyvenéves férfi, regény
Schopenhauer: A szerelem metafizikája
Zoltán Sándor: Örvény, dráma
Ben Ami: Palesztina—Egyiptom utmutató.

★

A szenzációs könyvsorozat a — portóköltésén kívül — **százhusz lej.** Megrendelhető levelezőlap útján az Uj Kelet könyvosztályában (Cluj, Strada Baron L. Lop 10.) Kolozsvári olvasóink az Uj Kelet kiadóhivatalában vehetik meg a sorozatot, levél, vagy telefon-rendelésre házhoz küldjük.

SZINHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZINHÁZ

A színházi iroda közleményei

A bérletkötés határidejét 5 nappal meghosszabbították

Az utolsó két napon olyan tömegesen jelentkeztek az új bérlet-igénylők, vidékről is olyan sokan értesítették sürgönyök és levelek útján a titkári irodát, hogy pár napon belül nyaralásból hazaérkezve reflektálnak bérletre, hogy az igazgatóság kénytelen volt a bérletkötés határidejét még öt nappal meghosszabbítani. Így tehát még a jövő hét első felében elfogad bérletjelentkezést a titkári iroda. A bérletkötés legutolsó napja augusztus 25, csütörtök.

Mintán nagyon sokan érdeklődtek a bérlet feltételei iránt, ismételtelen közli az igazgatóság, hogy:

1. Négyféle bérlet van: Première, A., B. és C.
2. Minden bérlő az évad folyamán 40—40 előadást kap.
3. A bérletek árai ennek arányában sokkal olcsóbbak, mint tavaly voltak.
4. Az évi bérletösszeg nem egyszerre hanem 10 egyenlő részletben fizetendő.
5. A bérletes előadások szeptember elsején kezdődnek.
6. A bérletes előadások mindig rendes esti előadás keretében, vagyis félkilenc órai kezdettel fognak megtartatni.
7. Première-bérlők csakis Kolozsvárott még sohasem adott darabot vagy vendégszerepléssel egybekötött előadást kapnak.
8. A rendes napi-bérlők csakis egyetlen egyszer kapnak egy-egy darabot az évad folyamán.
9. A fölemelt helyáras előadásokat is a rendes napi bérletben ráfizetés nélkül kapják a bérlők.
10. Aki bérel nemcsak jelentékeny pénzbeli összeget takarít meg, nemcsak a saját kényelmét szolgálja, de egyszersmind az a fölemelt tudata is megmarad, hogy hozzájárult a rendkívül válságos helyzetben küzdő Magyar Színház existenciájának megmentéséhez.

Forgács Sándor eltávozik Erdélyből. Kolozsváron Forgács Sándor alakja szívesen tartozott lele alba a képbe, amit a színházlátogató alkotott magának a körültekintéssel és művészi érzékkel összeválogatott drámai társulatról. Most ebből a képből hiányozni fog Forgács Sándor érdekes, nagyon is hatásos alakja. Végtelenül rokonszenves jelenségét, finom, mélyreható hangját, megragadóan szenvedő drámaiságát nélkülözni fogjuk, mert Forgács Sándor szeptember elsejével elszereződött Debrecenbe. Itt Magyarország legkitűnőbb vidéki színházainak egyikében, a Csokonay Színházban drámai főrendezőként fog működni, de legjobb szerepét természetesen itt is játszani fogja.

Erdélytől Kolozsváron a „Szomorúságának énekesé”-ben búcsuzott, az elmúlt évad legnagyobb sikerű drámájában, amelynek címszerepét több városban olyan magával ragadó szenvedéssel és lírai mélységgel alakította, amivel tartós művészi élményt hagyott emlékül ebben az ország részben. Távozása előtt, ha arra engedélyt kapnak, még Nagyváradon fogja játszani Joske szerepét a Parlaghy Lajos igazgatása alatt álló Heimann színpadon. A zsidó fájdalomnak ezt a poétikusan szép alkotását minden valószínűség szerint Debrecenben is be fogják mutatni, ahová Kolozsvárról elszereződötték Bárdi Teréz is, aki Szatmáron, Nagybanán és Máramarosban ten játszott a „Szomorúságának énekesé”-ben. Rojzale szerepét egészen kiváltságos sikerrel. Forgács Sándornak új pozíciójában alkalom adódik arra, hogy rendezői készsége, intelligenciája és átfogó művészi koncepciója hatásosan érvényesüljön. Ószintén kívánunk neki sikert és sok szerencsét!

Nyulszőr- és filc-kalapok

uj kreációk legolcsóbban kaphatók az

„IDEAL”-ban C. Reg. Ferd. No 8. (Wesselényi-u. ucca)

40 lejt

küldjön be postabélyegben és 10 különböző kottát küld az Uj Kelet kiadóhivatala

Géphimzést olcsón vállalok. Házhoz is elmennék. Vasut-utca 1. — Jammer Szerén.

Románia legrégebb és legmegbízhatóbb,
Redőny

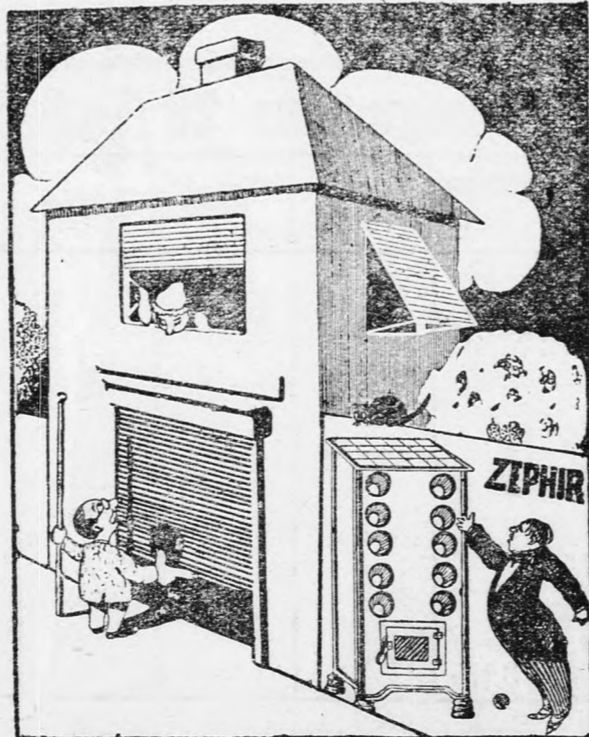
és kályhagyára
Szántó Dezső és Fia

Oradea, Str. Marasesti 2.

Acéllemez redőnyök, esslingeni faredőnyök. Napellenző szerkezetek, szabadalmazott

„ZEPHIR” kályhák

Redukált árak. Kérjen árjegyzéket.

Szerkesztőség
Hivatal és ny
Cluj-Kolozsvár,
E. Pop (Brassai-
Telefon
Szék. és kiadó
9-77
H. N. Sz.
Egyes szám ár
városon és vidé
Buzarestben is

1927 augusztus

Az új

Ismét megk
mányintézkedé
helyett mellé
adataul. A hu
van szó, mely
tudvalevőleg r
ságának objekt
risztikai képét
ttil, hanem azz
nyerjen egy irg
végrehajására.

Goga ezt p
ságának illuzió
az illuzió azon
taturával kacér
hamar letűnt a
fizető polgárok
népszámlálás fu
faktorai belétté
adatai hasznave
lálást készítene
lők felhasználá

Ha nem is
mizmussal hisse
nem a „mellék
hanem azon tu
vett szempont
szik indokoltá

A tudomány
lével kell megá
hogy milyen a
gazdasági visz
mányos képzett
analfabéta, hán
nyelvét és vég
nemzetiséghez
természetesen
nélkül. Ezek és
dományos és c
nyerése végett
ből pontosan k
dasági és főleg
legsürgősebb te
sebeket gyógyi
szüntetni.

Sehol a vi
egy népszámlál
segítését tették
hogy a nyugat
modern Román
téren. Az állam
helyesebben az
a rendőrség és
specialisan ezz
kötően teljes

Egy kormán
ség legfőbb ör
klauzulákat, m
polgársági és
és felekezetre
egyenlő: erköl
nem inaurál
mindenütt a vi
elnyerése a cél
jában változha
tendenciájú, j
intézkedéssé.

A liberális
gyázni fog arra
nek a külföldö
meg ne ismétlő
olyan pontos a
kulturális, nép
melynek alapj
megtételére nyi